

*Cere socoteală
pentru banii publici!*

CAMPANIA MEDIA „CERE SOCOTEALĂ PENTRU BANII PUBLICI!”

1

Raportul nr. 1

privind activitatea echipei de monitorizare
a utilizării banilor publici în municipiul Chișinău
în perioada iunie-august 2011

Chișinău, septembrie 2011

I. Despre proiect

Proiectul „Monitorizarea utilizării banilor publici la Chișinău și Bălți” își propune să consolideze procesul participativ la nivel local, prin promovarea practicilor pozitive de implicare a cetățenilor și a reprezentanților organizațiilor neguvernamentale în monitorizarea eficienței utilizării banilor publici.

Monitorizarea selectivă a bugetelor publice în două dintre cele mai mari orașe ale republicii – municipiile Chișinău și Bălți, este realizată de grupuri mixte, formate din jurnaliști, reprezentanți ai asociațiilor obștești și cetățeni din municipiile Chișinău și Bălți, care urmăresc desfășurarea procesului bugetar și utilizarea banilor publici în aceste localități, inclusiv transparența procesului bugetar, eficiența planificării, calitatea serviciilor prestate și opiniile locuitorilor despre eficiența cheltuielilor din banii publici. Membrii grupurilor participă la ședințele consiliilor orașenești, vizitează instituțiile bugetare pentru a evalua calitatea serviciilor contractate din banii publici, asistă la licitațiile publice de procurare a bunurilor și serviciilor pentru comunitate, discută cu cetățenii despre eficiența utilizării banilor publici în diferite domenii etc.

Ce vrem să obținem?

- creșterea transparenței în planificarea și alocarea banilor publici;
- implicarea reală a cetățenilor în activități specifice de control public privind gestionarea treburilor comunității;
- informarea locuitorilor despre rezultatele monitorizării utilizării banilor publici și sporirea interesului cetățenilor pentru acest aspect;
- responsabilizarea autorităților locale în asigurarea transparenței utilizării banilor publici.

2

Din componența echipei de monitorizare din municipiul Chișinău fac parte:

- Vasile Cioaric, coordonator programe, Centrul Național de Asistență și Informare a Organizațiilor Neguvernamentale din Republica Moldova CONTACT;
- Stela Jemna, reporteră, TV Moldova 1;
- Lilia Zaharia, reporteră, Ziarul de Gardă;
- Emilian Zgîrvaci, pensionar;
- Sergiu Duminica, șomer.

Partenerii media ai proiectului în municipiul Chișinău:

TV Moldova 1
Ziarul de Gardă

Consultant: Galina Colun, șefa Direcției generale Finanțe, Orhei

Coordonare proiect: Petru Macovei, director executiv API

II. Activitatea echipei de monitorizare din municipiul Chișinău în perioada iunie-august 2011

În perioada iunie-august 2011, echipa de monitorizare a urmărit și evaluat gradul de transparență a utilizării finanțelor publice de către autoritățile și structurile municipale, informarea locuitorilor municipiului despre procesul de elaborare a bugetului local, corectitudinea executării bugetului și eficiența utilizării banilor publici. De asemenea, echipa a implementat activități de monitorizare selectivă a eficienței utilizării banilor publici în unele direcții municipale din Chișinău.

Astfel, în perioada de raport, echipa și-a trasat următoarele obiective specifice:

- Monitorizarea asigurării de către autoritățile municipale a transparenței procesului de elaborare, examinare, aprobare și executare a bugetului municipal;
- Monitorizarea selectivă a corectitudinii utilizării banilor publici în sistemul educațional din municipiul Chișinău;
- Monitorizarea selectivă a corectitudinii utilizării banilor publici în sistemul de asistență socială din municipiul Chișinău.

2.1. Monitorizarea asigurării de către autoritățile municipale a transparenței procesului de elaborare, examinare, aprobare și executare a bugetului municipal.

Elaborarea și adoptarea bugetului municipal este un proces complex cu mai multe etape, în care sunt implicați mai mulți actori locali. Proiectul de decizie privind bugetul municipal reprezintă rezultatul muncii mai multor persoane cu funcții de răspundere, dar și a aleșilor locali. În același timp, în virtutea importanței sale majore pentru comunitate, bugetul municipal urmează a fi discutat, la diferite etape ale elaborării acestuia, și cu reprezentanții grupurilor de interese, asociațiilor cetățenilor, ai comunității experților independenți etc.

În conformitate cu art. 9 al Legii privind transparența în procesul decizional nr. 239-XVI din 13.11.2008 (Monitorul Oficial nr.215-217/798 din 05.12.2008), la inițierea procesului de elaborare a deciziei, autoritatea publică este obligată să plaseze, cu cel puțin 15 zile lucrătoare până la examinarea deciziei, anunțul respectiv pe pagina web oficială, să-l expedieze prin intermediul poștei electronice părților interesate, să-l afișeze la sediul său într-un spațiu accesibil publicului și/sau să-l difuzeze în mass-media centrală sau locală, după caz.

În procesul de elaborare, examinare și aprobare a bugetului municipiului Chișinău pentru anul 2011 (noiembrie 2010-februarie 2011) această prevedere legală nu a fost respectată. Analizând materialele plasate pe pagina web oficială a municipalității www.chisinau.md, constatăm că în acea perioadă nu au fost publicate proiecte de documente, note informative, analize sau alte anunțuri publice despre proiectul bugetului municipal pentru anul 2011. Pe pagina electronică nu au fost publicate informații despre posibilitatea participării cetățenilor interesați la ședințele comisiilor de specialitate, în cadrul cărora a fost dezbătut proiectul bugetului municipal. Nu au fost aduse la cunoștința publicului termenele-limită, datele de contact ale persoanelor responsabile, locul și modalitatea prin care cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate ar fi putut avea acces la proiectul bugetului pentru a prezenta sau expedia recomandări.

Astfel, cetățenii urbei, părțile interesate au fost excluse din procesul de luare a deciziilor la nivel municipal, fiind lipsite de posibilitatea de a-și expune părerea pe marginea celui mai important document în viața comunității – bugetul municipal, cu atât mai mult cu cât, la nivelul municipalității, nu au fost organizate dezbateri sau audieri publice, sondaje de opinie sau alte

tipuri de consultări cu locuitorii municipiului sau grupurile interesate. Consilierii municipali intervievați confirmă că nu au fost organizate dezbateri publice privind bugetul municipal pe anul 2011, deși consideră că o astfel de procedură este necesară. La solicitarea de informație a echipei de monitorizare privind numărul, tema și data desfășurării consultărilor/audierilor publice la tema bugetului pe anul 2011, Primăria municipiului Chișinău a comunicat că asemenea consultări/audieri au avut loc doar în unele suburbii ale Capitalei, și anume în orașul Codru (18 noiembrie și 14 decembrie 2010), comunele Trușeni (24 decembrie 2010) și Bubuieci (8 decembrie 2010), la tema bugetelor pe anul 2011 ale comunităților respective.

Nici după ce a fost aprobat, bugetul municipal nu a devenit accesibil pentru cetățeni, întrucât până nu demult rubrica corespunzătoare putea fi găsită cu greu printre zecile de materiale afișate pe pagina web a municipalității. Numai după ce autoritățile au fost sesizate de membrii echipei de monitorizare într-o conferință de presă, linkul spre rubricile care conțin informații despre bugetul municipal a fost plasat pe prima pagină a site-ului. Însă bugetul este un document complex și nu poate fi înțeles de publicul larg fără o descriere generală sau o notă informativă cu explicațiile care se impun.

Regulamentul cu privire la modul de publicare a informației pe paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet (art. 9 litera m), adoptat prin Hotărârea Guvernului nr.668 din 19 iunie 2006, stipulează expres că pe pagina-web oficială a autorității administrației publice, în funcție de specificul activității acesteia, vor fi publicate datele privind planificarea și executarea bugetelor de către autoritățile administrației publice, precum și datele privind rezultatele controalelor efectuate privind executarea bugetului. Pe pagina web a Consiliului municipal și a primăriei municipiului Chișinău găsim informație scundă și irelevantă despre planificarea și executarea bugetului municipiului pe anul 2011 – doar bugetul municipal integral cu toate anexele sale, 38 la număr. Lipsesc rapoartele despre executarea bugetului (trimestrial, semestrial etc.), precum și rezultatele controalelor efectuate de organele abilitate atât pentru anul curent, cât și pentru anii precedenți. Nu pot fi găsite pe pagina oficială a municipalității nici deciziile de modificare pe parcursul anului a bugetului municipal; lipsește o informație explicită privind utilizarea fondului de rezervă al primăriei. De menționat că informații despre executarea și utilizarea banilor publici nu sunt plasate nici pe paginile web ale preturilor din mun. Chișinău, cu excepția preturii Centru – <http://www.chisinaucentru.md/>, unde sunt plasate unele rapoarte privind executarea operativă a bugetului.

4

2.1.1. Mini-sondaj de opinie privind transparența procesului de elaborare, examinare, aprobare și executare a bugetului municipal.

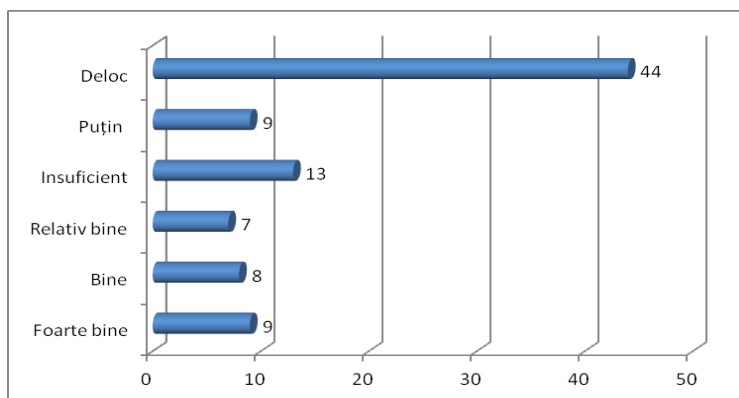
În perioada de raport, echipa de monitorizare a realizat un mini-sondaj tematic, în cadrul căruia au fost chestionați 90 de cetățeni, reprezentanți ai societății civile, funcționari, administratori ai întreprinderilor publice, oameni de afaceri, actuali și foști consilieri municipali. Scopul mini-sondajului a constat în determinarea nivelului general de informare despre procesul bugetar din municipiul Chișinău a diferitor categorii de cetățeni și a opiniilor față de modul în care sunt gestionați banii publici.

Notă: sondajul nu este unul reprezentativ și nu a fost realizat în baza metodologiilor aplicate de institutele sociologice. Corespunzător, rezultatele au o relevanță parțială și prezintă doar unele tendințe generale.

Iată o sinteză a întrebărilor mini-sondajului și a răspunsurilor primite:

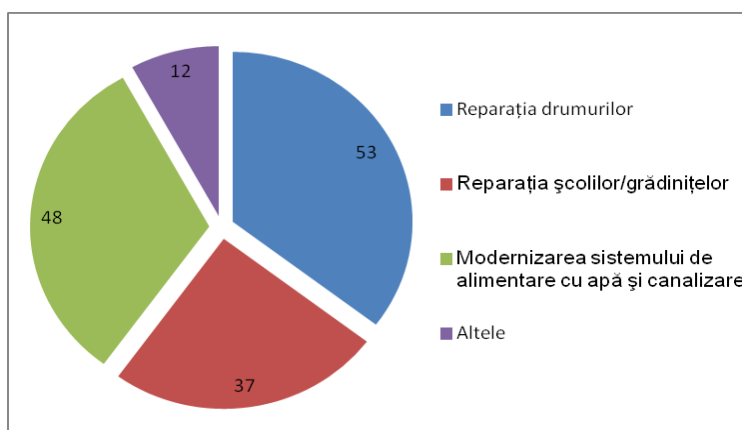
În ce măsură cunoașteți prevederile/structura bugetului municipiului Chișinău pe anul 2011?

- ✓ 44 din cei 90 de respondenți (48,9%) nu cunosc nimic despre bugetul municipiului Chișinău pe anul 2011
- ✓ 9 respondenți (10% din totalul respondenților/funcționari) afirmă că cunosc foarte bine prevederile bugetului municipal

În opinia dvs., care sunt necesitățile prioritare ale comunității?

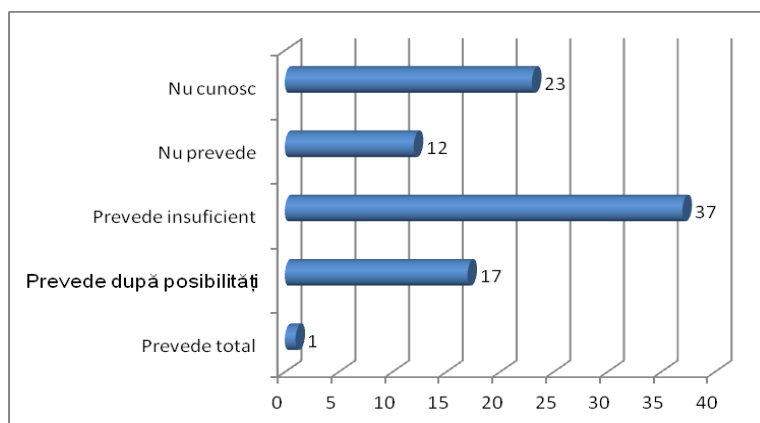
- ✓ În opinia respondenților, reparația drumurilor și modernizarea sistemului centralizat de alimentare cu apă și canalizare din Capitală sunt domeniile prioritare pentru care ar trebui cheltuiți banii publici
- ✓ Alte domenii: reparația școlilor și grădinițelor, salubritatea, amenajarea locurilor de odihnă/parcurilor

5

În ce măsură bugetul local prevede rezolvarea acestor necesități/priorități?

- ✓ 37 de respondenți (41,1%) consideră că bugetul municipal ar trebui să prevadă mai mulți bani pentru soluționarea problemelor pe care ei le consideră prioritare
- ✓ 23 de respondenți (25,6%) nu cunosc dacă autoritățile alocă bani publici pentru soluționarea problemelor prioritare ale comunității

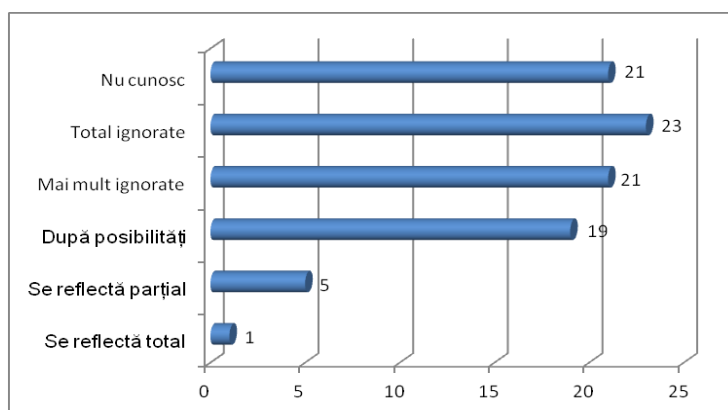

Care alte probleme ale comunității necesită mai multe mijloace financiare din bugetul municipal?

- Aprovizionarea cu apă caldă
- Protecția monumentelor istorice
- Constuirea caselor pentru familiile vulnerabile din punct de vedere social
- Asigurarea cu spațiu localtiv a tinerilor
- Rețeaua de transport public
- Îmbunătățirea calității asistenței sociale
- Problema boschetarilor
- Dezvoltarea businessului mic și mijlociu, dezvoltarea economiei sociale
- Reparația fondului localtiv învechit, reabilitarea edificilor de menire socială
- Programe educaționale
- Asigurarea/întreținerea copiilor orfani
- Poliția municipală

Credeți că opiniile/părerile/propunerile/petițiile/cererile locuitorilor se reflectă în bugetului local?

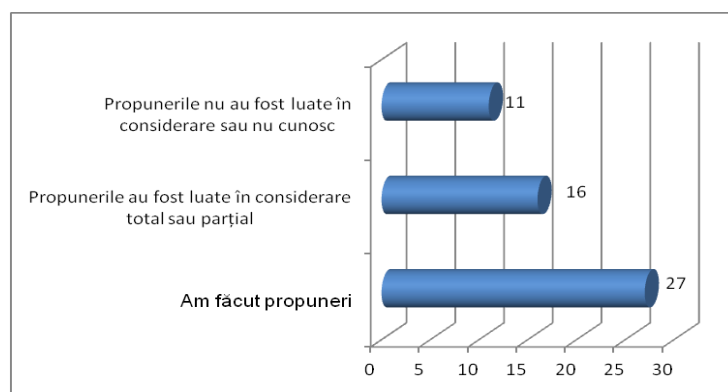
- ✓ Majoritatea respondenților consideră că opiniile locuitorilor nu se reflectă, într-un fel sau altul, în bugetul local, fiind ignorate total (23 răspunsuri, 25,6%) sau parțial (21 răspunsuri, 23,3%)
- ✓ 21 de respondenți (23,3% din total) nu cunosc dacă autoritățile țin cont de părerile/propunerile cetățenilor la elaborarea bugetului local

6

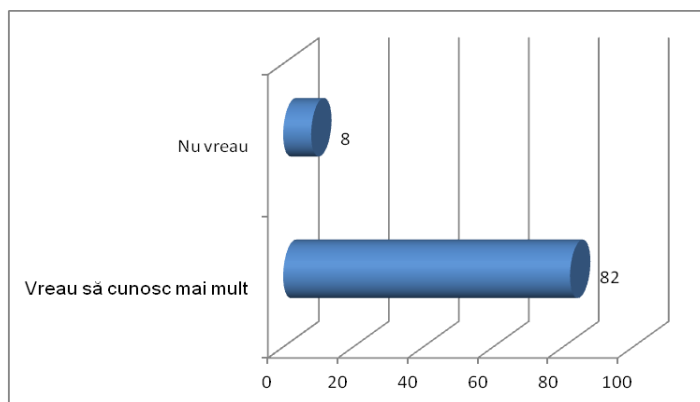
Dvs. personal ați propus vreodată Primăriei să prevadă mijloace în buget pentru soluționarea anumitor probleme ale comunității? Concretizați dacă propunerea dvs. a fost luată în considerare

- ✓ 27 de respondenți (30%) au făcut propuneri autorităților să aloce mijloace bugetare pentru soluționarea anumitor probleme ale comunității
- ✓ 16 dintre respondenții care au făcut propuneri afirmă că opinia lor a fost luată în considerare total sau parțial, 11 persoane spun că nu s-a ținut cont de opinia lor sau nu cunosc

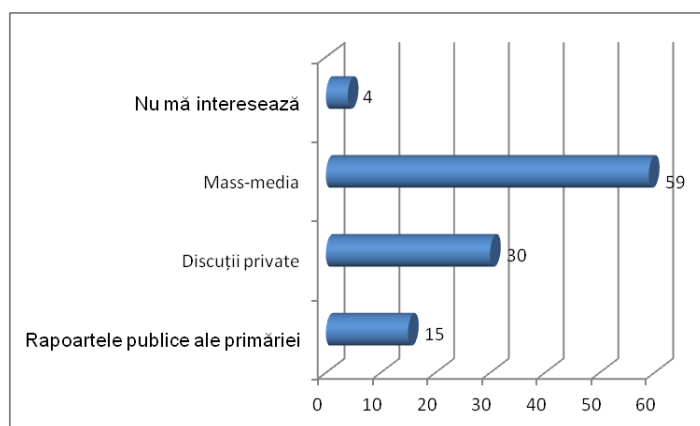
Ați dori să cunoașteți mai mult despre bugetul local?

- ✓ 82 de respondenți (91,1%) și-ar dori să cunoască mai multe despre elaborarea și executarea bugetului public municipal

De unde vă informați despre situația bugetului local?

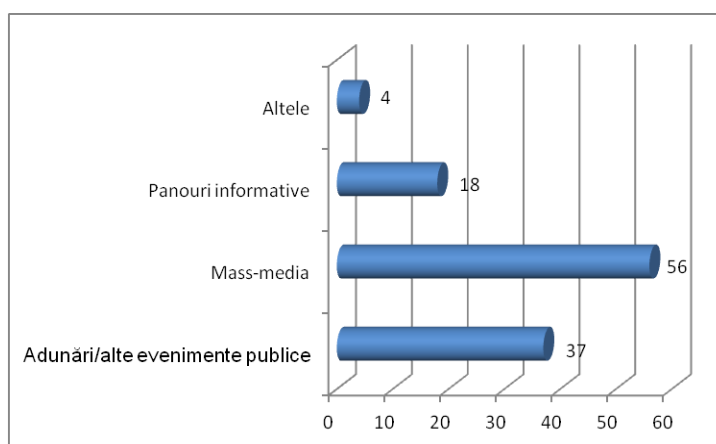
- ✓ Mass-media și discuțiile private sunt cele mai des indicate surse de informație despre situația bugetului municipal

7

Prin ce mijloace ați dori să fiți informat(ă) despre bugetul local?

- ✓ Majoritatea respondenților își doresc mai multe publicații în mass-media despre situația bugetului municipal și mai multe adunări la această temă

2.1.2. Recomandările echipei de monitorizare pentru sporirea transparenței procesului bugetar, adresate Primăriei municipiului Chișinău și Consiliului Municipal Chișinău:

- Elaborarea și aprobarea unei strategii și a unui plan de acțiuni privind asigurarea transparenței procesului bugetar și a utilizării banilor publici în municipiul Chișinău.
- Crearea pe interfața paginii web a municipalității a unui compartiment distinct dedicat finanțelor publice locale care ar include, în afara proiectului bugetului municipal și a bugetului aprobat de CMC, următoarele informații de interes public:
  - note informative cu descrierea bugetului pe înțelesul publicului larg;
  - deciziile și notele informative privind modificarea bugetului;
  - informații operative privind executarea bugetului;
  - rapoarte trimestriale și anuale privind executarea bugetului, note informative;
  - rapoarte detaliate privind utilizarea surselor din fondul de rezervă;
  - date despre instituțiile bugetare finanțate din bugetul municipal, pe domenii și pe sectoarele Capitalei, cu indicarea activității acestora și a numărului de angajați;
  - comunicate despre data și locul desfășurării ședințelor comisiilor de specialitate, precum și a dezbaterilor/consultărilor/audierilor publice în probleme ce țin de planificarea bugetară, executarea bugetului și alte aspecte privind utilizarea banilor publici;
  - crearea și actualizarea/menținerea unui blog special al Primăriei la tema utilizării banilor publici în municipiul Chișinău;
  - alte informații despre procesul bugetar în Capitală.
- Revizuirea conținutului rubricii „Transparență Decizională” de pe pagina web a municipalității și plasarea obligatorie a informației prevăzute de Legea privind transparența în procesul decizional, inclusiv:
  - regulile interne privind procedurile de informare, consultare și participare în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor;
  - numele și informația de contact ale coordonatorului procesului de consultare publică în procesul decizional în cadrul autorității publice;
  - programele anuale (trimestriale) de elaborare a proiectelor de acte normative, cu indicarea proiectelor de decizii care urmează a fi supuse consultării publice;
  - anunțurile privind inițierea elaborării deciziei;
  - anunțurile privind organizarea consultării publice;
  - proiectele de decizii și materialele aferente acestora, precum și deciziile adoptate;
  - rezultatele consultării publice (proces-verbale ale întrunirilor publice consultative, sinteza recomandărilor);
  - raportul anual privind transparența procesului decizional în municipiul Chișinău.
- Elaborarea și implementarea unui plan de consultări publice în problemele planificării bugetare și a utilizării banilor publici. Desfășurarea cu regularitate a consultărilor cu reprezentanții grupurilor interesate.
- Organizarea și desfășurarea, în septembrie-noiembrie 2011, a unor audieri publice privind executarea bugetului pentru anul 2011 și prognoza bugetară pentru anul 2012.
- Desfășurarea unor dezbateri publice tematice privind modalitățile de eficientizare a utilizării banilor publici cu participarea reprezentanților societății civile, ai comunității experților independenți, altor persoane interesate.
- Dezvoltarea unor parteneriare cu instituțiile mass-media privind informarea constantă a locuitorilor Capitalei despre diferite aspecte ale procesului bugetar.
- Elaborarea, editarea și difuzarea publică a unor materiale informativ-explicative accesibile despre procesul bugetar în municipiul Chișinău și utilizarea banilor publici în anul 2011.

2.2. Monitorizarea selectivă a corectitudinii utilizării banilor publici în sistemul educațional din municipiul Chișinău

- ✓ În bugetul municipal pe anul 2011, compartimentul cheltuielilor în sistemul educațional însumă 889830,0 mii lei sau 38,5% din totalul bugetului, cu 18816 angajați în instituțiile de învățământ;
- ✓ Din totalul cheltuielilor sistemului educațional, aproximativ 38,5% revin învățământului primar și secundar (școli primare, școli medii, gimnazii, licee etc.), iar 34,8% - învățământului preșcolar.

În perioada de raport (care a coincis cu vacanța de vară a elevilor), echipa de monitorizare s-a concentrat pe monitorizarea utilizării banilor publici pentru asigurarea activității taberelor de odihnă pentru copii și a grădinițelor din municipiu. În special, a fost urmărită desfășurarea unor licitații publice pentru procurarea alimentelor și respectarea de către furnizori a cerințelor contractelor încheiate. Astfel, echipa de monitorizare a întreprins următoarele activități:

- Întâlniri și discuții cu responsabili de la DETS din sectoarele Ciocana și Centru ale municipiului Chișinău;
- Discuții cu membrii grupurilor de lucru pentru organizarea achizițiilor publice din cadrul autorităților contractante;
- Vizite de documentare și monitorizare la taberele de odihnă pentru copii „Poienița Veselă” și „Alunelul”;
- Vizite de documentare și discuții cu reprezentanți ai întreprinderilor care au participat sau au intenționat să participe la licitațiile publice (SRL „Serviabil”, S.A. „Franzeluța”, SRL „Nefis” ș.a.);
- Vizite de documentare și monitorizare la unele grădinițe de copii din sectorul Ciocana;
- Întâlniri și discuții cu cetățeni și grupuri de cetățeni din diferite sectoare ale municipiului Chișinău;
- Alte activități relevante pentru exercițiul de monitorizare a utilizării banilor publici.

În aceeași perioadă, echipa de monitorizare a expediat 13 demersuri oficiale și cereri de solicitare de informație în conformitate cu Legea accesului la informație în adresa următoarelor instituții publice: Primăria municipiului Chișinău, Direcția Generală Educație, Tineret și Sport, Direcția Generală Finanțe, Direcția Educație, Tineret și Sport din sectorul Ciocana, Direcția Construcții Capitale, unele preturi de sector din Capitală.

Ținând cont de importanța socială a serviciului public din domeniul învățământului (educația și instruirea copiilor), dar și de ponderea acestuia în bugetul municipal, echipa de monitorizare remarcă necesitatea eficientizării controlului asupra corectitudinii utilizării banilor publici alocați acestui domeniu.

De asemenea, echipa de monitorizare constată că procesul de organizare și desfășurare a achizițiilor publice nu are loc în condiții de transparență maximă, motiv pentru care persistă percepția lipsei de echitate și a corupției la desfășurarea licitațiilor publice, ceea ce cauzează neîncrederea populației în autoritățile publice și în capacitatea acestora de a asigura eficiența utilizării banilor publici.

Mai jos prezentăm câteva studii de caz la tema desfășurării licitațiilor publice în sistemul educațional.

Studiul de caz nr. 1:

Nerespectarea condițiilor contractuale prejudiciază beneficiarii

La 31 mai 2011, a avut loc licitația privind achiziționarea produselor alimentare pe perioada estivală pentru taberele de odihnă „Poienița Veselă” și „Alunelul” și pentru cei 485 de elevi din taberele cu sejur de zi din instituțiile de învățământ preuniversitar subordonate Direcției Educație, Tineret și Sport din sectorul Botanica al municipiului Chișinău. La licitație au participat trei agenți economici: Întreprinderea de Stat a Alimentației Publice „Bucuria El”, SRL „Divertis Service” și SRL „Premium-Prod”, ultimul agent economic câștigând licitația pentru ambele tabere.

Cadrul legal de reglementare a procesului de achiziții publice stipulează că, la evaluarea ofertelor participanților la licitație, se va acorda prioritate celor mai avantajoase prețuri (atât pentru o unitate, cât și per total), dar și termenelor de livrare, condițiilor de plată, profitabilității, calității și, nu în ultimul rând, experienței ofertantului. Pentru a verifica respectarea acestor condiții de către ofertantul câștigător la licitație, echipa de monitorizare a vizitat tabăra de odihnă “Poienița Veselă” la data de 10 iulie 2011, la ora prânzului. La momentul vizitei de documentare, circa 500 de copii luau masa de prânz, conform programului. Potrivit meniului, la prânz copiii trebuiau să mănânce roșii, borș roșu, terci de hrișcă cu sos și fileu de găină, pâine, iar la desert ar fi trebuit să primească suc de mere cu marmeladă. Echipa de monitorizare a constatat că de pe masă lipseau roșiile, sucul de mere și marmelada, acestea fiind înlocuite cu alte produse. Astfel, în loc de suc, copiilor le-a fost oferit compot de caise, iar roșiile au fost înlocuite cu castraveți. Din spusele copiilor, același lucru s-a întâmplat și cu o zi înainte, la 9 iulie 2011. Responsabilii de la tabără dau vina pentru cele întâmplate pe furnizorii care nu livrează la timp produsele necesare, deși comanda ar fi fost făcută din timp. Tamara Batina, directoarea SRL „Premium-Prod”, și-a recunoscut vina și a confirmat că produsele au fost livrate mai târziu din cauza unor probleme de transport.

Conform meniului de sâmbătă, 9 iulie, la prânz copiilor trebuia să li se servească suc de struguri, iar duminică, 10 iulie, suc de mere. Din cauza întârzierii, copiii s-au mulțumit cu compot. Un pahar de suc de 200 gr costă 2,80 lei, iar unul de compot – 1,11 lei. În tabără se odihnesc 500 de copii. În două zile, cât a lipsit sucul, la această tabără s-au “economisit” 1690 de lei din banii alocați pentru alimentarea copiilor.

Studiul de caz nr. 2:

Percepția lipsei de echitate și corupției la desfășurarea licitațiilor publice

În iulie 2011, la baza de odihnă „Florica” din orașul Vadul lui Vodă a avut loc un caz de intoxicare alimentară a 35 de copii. Acest caz a stârnit reacții din partea lui Viorel Donică, directorul altei tabere care a participat la licitație, însă a pierdut-o. El afirmă că licitația de selectare a taberelor pentru achiziționarea a 800 de bilete de odihnă pentru copii, organizată la începutul lunii iunie de Consiliul raional Ialoveni, s-ar fi desfășurat netransparent, iar câștigător a fost declarată tabăra care nu întrunește condițiile necesare (din declarațiile publice ale lui V. Donică: „Cum poate o tabără care n-are nici o infrastructură, bucătărie, apă caldă, teren sportiv, să câștige licitația?!”). Corectitudinea desfășurării licitației a fost contestată, iar Agenția Achiziții Publice a remis pachetul de documente pentru verificare. În final, rezultatul licitației a rămas același, însă pe parcursul analizei contestației, președintele grupului de lucru pentru organizarea licitației ar fi declarat că directorul uneia din taberele participante (cea care, în cele

din urmă, a pierdut licitația) ar fi încercat să-i ofere o recompensă pentru a influența rezultatul licitației. Nici organizatorii licitației, nici Agenția de Achiziții Publice nu au sesizat Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției în legătură cu presupusa tentativă de mituire a președintelui grupului de lucru.

Și în alte cazuri, agenții economici participanți la licitațiile publice au suspiciuni privind corectitudinea acestora. Astfel, la licitația din 04.07.2011 pentru procurarea produselor alimentare, desfășurată de Direcția Educație, Tineret și Sport din sectorul Ciocana, așa și nu a participat producătorul de biscuiți SRL „Nefis”, companie care procurase anterior caietul de sarcini pentru participare. Reprezentanții firmei au declarat echipei de monitorizare, sub protecția anonimatului, că au renunțat să participe deoarece ar fi aflat că se cunoștea dinainte câștigătorul licitației. Organizatorii licitației resping acuzațiile.

Agenții economici reclamă și aspecte ce țin de criteriile de evaluare și selectare a companiilor câștigătoare la licitațiile publice. Astfel, la aceeași licitație din 4 iulie a.c., desfășurată de Direcția Educație Ciocana, S.A. „Franzețuța” n-a fost selectată pentru livrarea pâinii și a chiflelor, în pofida reputației bune a acestei firme pe piața produselor de panificație. A fost selectată firma care a propus cel mai mic preț, ceea ce nu asigură neapărat și calitatea produsului. Producătorii consideră că în cazul unor produse, cum ar fi pâinea, lactatele și carnea, criteriul de bază nu ar trebui să fie prețul cel mai scăzut, ci garanțiile de calitate pe care poate să le ofere producătorul.

Studiul de caz nr. 3:

Transparența procesului de achiziții publice

Conform legislației în vigoare, transparența procesului de achiziții publice se asigură prin organizarea publicității tuturor etapelor și a procedurilor de achiziție.

În cadrul procesului de achiziții publice, sunt considerate informații de interes public:

- planul anual, trimestrial al achizițiilor publice;
- lista membrilor grupului de lucru al autorității contractante;
- anunțurile de intenție la concursuri și invitațiile de participare la achizițiile publice;
- documentele de licitație și rezultatele evaluării;
- procesele-verbale ale ședințelor grupurilor de lucru.

Autoritatea contractantă este obligată să publice în Buletinul achizițiilor publice un anunț de intenție privind achizițiile publice preconizate. Anunțul de intenție trebuie publicat separat pentru bunuri, lucrări și servicii contractate, în cel mult 30 de zile calendaristice de la data aprobării bugetului. Chiar dacă legea obligă expres autoritățile contractante să publice anunțurile doar în Buletinul achizițiilor publice, aceasta nu împiedică publicarea informației despre organizarea și rezultatele licitațiilor și în alte mass-media, cum ar fi ziarele, sau pe paginile web oficiale ale autorităților respective. În așa fel, acest tip de informații privind utilizarea banilor publici ar deveni cunoscute publicului larg, nu doar unora dintre agenții economici, interesați să obțină contracte de livrare a bunurilor, lucrărilor sau serviciilor.

Pe pagina web a Direcției Generale Educație, Tineret și Sport <http://chisinauedu.md/> există rubrica „Achiziții publice”, unde sunt plasate unele informații despre planurile de achiziții, anunțurile de intenție, informații despre participanții și câștigătorii licitațiilor publice etc. Însă informația publicată nu este bine structurată, iar anunțurile apar în ordinea cronologică a plasării acestora pe site, fără o specificare care i-ar ajuta pe utilizatori, fie ei agenți economici interesați să participe la licitații sau cetățeni simpli, să înțeleagă și, eventual, să poată urmări desfășurarea achizițiilor publice în sistemul educațional: de la elaborarea și aprobarea planului de achiziții, la anunțul de intenție, anunțul de organizare a ședinței grupului de lucru, până la anunțarea rezultatelor, încheierea contractului și semnarea actelor de recepționare a

lucrărilor(serviciilor), bunurilor etc. Spre exemplu, ultimul anunț publicat la această rubrică conține informația: „Prin prezenta Direcția educație, tineret și sport sectorul Râșcani, municipiul Chișinău anunță, că la data de 23.09.2011 ora 10.00, va avea loc concursul prin oferta de preț privind achiziționarea inventarului antiincendiar”. Din anunț nu este clar de unde se pot informa agenții economici privind caracteristicile/parametrii bunurilor, cantitatea, graficul de livrare și alte condiționări. Nu-i clar nici când anume a fost lansat concursul, căci nu este indicată data lansării și cui sunt expediate invitațiile.

De cele mai multe ori, beneficiarii direcți ai licitațiilor nu participă la ședințele grupului de lucru și nu sunt consultați privind procurările efectuate. Astfel, directorii unor grădinițe de copii din sectorul Ciocana, intervievați de membrii echipei de monitorizare, au comunicat că, de obicei, ei nu sunt invitați să participe la ședințele grupului de lucru și nu cunosc când au loc aceste ședințe. Una dintre directoarele de grădiniță interviuate a recunoscut că părerea beneficiarilor nu se ia în calcul: „Noi nu dorim ca agentul economic X să ne deservească, având în vedere atitudinea acestuia față de obligațiunile contractuale, însă grupul de lucru oricum îl declară câștigător...”

Studiul de caz nr. 4:

Precauție în detrimentul beneficiarilor

În rezultatul vizitelor de documentare ale echipei de monitorizare la unele grădinițe de copii din sectorul Ciocana al Capitalei s-a constatat că la începutul lunii august din rația alimentară a copiilor lipseau fructele și legumele de sezon. Astfel, cireșele, vișinele, castraveții, roșiile și alte produse necesare pentru dezvoltarea copiilor erau înlocuite cu produse de panificație și crupe. Doamna Eufrosinia Hristevschi, directoarea grădiniței nr. 161, a explicat lipsa fructelor și legumelor prin insuficiența resurselor financiare. Din spusele directorului interimar al Direcției Educație din sectorul Ciocana, problema nu constă în finanțe, ci în faptul că furnizorii nu riscă să procure fructe și legume ușor alterabile, cu atât mai mult cu cât acestea nu sunt achiziționate de la un singur agent economic. Funcționarii de la Ciocana le propun părinților, ai căror copii frecventează grădinițele din acest sector, să... compenseze acasă lipsa de vitamine la instituțiile preșcolare.

Din cauza planificării nesatisfăcătoare a achizițiilor publice, se înregistrează situații când autoritățile contractante încheie așa-numitele contracte de adițiune cu agenții economici după expirarea perioadei de valabilitate a contractului de bază, în afara licitației publice. Astfel, contractele tuturor agenților economici care au livrat produse alimentare în prima jumătate a anului grădinițelor de copii din sectorul Ciocana au expirat la 30 iunie 2011. Următoarea licitație publică pentru livrarea produselor alimentare a avut loc abia la 4 iulie 2011, iar decizia privind selectarea companiilor câștigătoare a fost luată pe 12 iulie. Teoretic, timp de jumătate de lună grădinițele puteau rămâne fără produse alimentare, iar pentru a nu admite o astfel de situație, au fost încheiate contracte suplimentare cu firmele care au livrat produsele în prima jumătate a anului, în afara licitației publice.

Studiul de caz nr. 5:

Încasarea taxelor suplimentare

În procesul de monitorizare, echipa proiectului a constatat că în unele grădinițe de copii sunt încasate taxe anuale suplimentare de la părinții copiilor, sub pretextul că instituțiile nu sunt asigurate cu necesarul de detergenți.

Mama unui copil înscris la grădinița 211 din sectorul Ciocana a semnalat că educatoarea ar fi avertizat-o că fetița ei va sta murdară dacă nu va achita 160 de lei pentru detergenți și

șervețele umede. Directoarea grădiniței afirmă că este vorba de “donații”, iar cantitatea de detergenți primită de la direcția educație din sector nu satisfacere necesitățile curente ale instituției. Alexandru Strătilă, director interimar al Direcției Educație, Tineret și Sport Ciocana, spune că toate cele 17 grădinițe din sector primesc trimestrial detergenți, inclusiv prafuri, săpun solid și săpun lichid.

2.2.1. Recomandările echipei de monitorizare pentru sporirea corectitudinii utilizării banilor publici în sistemul educațional, adresate Primăriei municipiului Chișinău, Consiliului Municipal Chișinău, Direcției Generale Educație, Tineret și Sport:

- Reviziunea planificării achizițiilor de bunuri, lucrări și servicii în sistemul educațional, asigurând conformarea acestora cu necesitățile reale ale instituțiilor subordonate.
- Monitorizarea sistematică a respectării de către agenții economici contractați a condițiilor prevăzute în contractele de livrare a bunurilor, lucrărilor sau serviciilor.
- Documentarea cazurilor de abateri de la prevederile contractuale privind mărfurile specificate, calitatea, termenile de livrare cu inițierea procedurii de includere a operatorilor economici care nu respectă condițiile contractului în lista de interdicții.
- Asigurarea transparenței maxime a procesului de achiziții publice, prin structurarea și expunerea mai accesibilă a informațiilor despre desfășurarea licitațiilor, ședințele grupurilor de lucru, criteriile și rezultatelor evaluării, rezultatele controalelor etc. pe pagina web oficială a Direcției Generale Educație, Tineret și Sport <http://www.chisinauedu.md/>.
- Desfășurarea unor dezbateri publice cu participarea beneficiarilor finali ai contractelor de achiziții privind eficiența procesului de achiziții publice în sistemul educațional.
- Consultarea obligatorie a opiniei beneficiarilor finali ai achizițiilor publice (conducătorii instituțiilor, profesori, educatori, bucătari, părinți, copii ș.a.) privind calitatea bunurilor, lucrărilor și serviciilor contractate prin achiziții publice.
- Instituirea unei monitorizări stricte a activității asociațiilor părinților care percep sume de bani de la părinți pentru susținerea instituțiilor preșcolare.

13

2.3. Monitorizarea selectivă a corectitudinii utilizării banilor publici în sistemul de asistență socială din municipiul Chișinău.

- ✓ **Mijloacele alocate pentru asigurarea cheltuielilor sistemului de asistență socială însumă 198556,3 mii lei sau 8,6% din totalul bugetului municipal;**
- ✓ **Executarea alocațiilor are loc prin intermediul Direcției Generale Asistență Socială și Direcției municipale pentru protecția dreptului copilului;**
- ✓ **Pentru serviciul de deservire la domiciliu, bugetul municipal a planificat alocarea în anul 2011 a sumei de 9553,4 mii lei.**

În perioada de raport, echipa de monitorizare și-a concentrat eforturile asupra controlului eficienței serviciului public de deservire la domiciliu de către lucrătorii sociali a unor categorii de

persoane cu nevoi speciale, bătrâni singuratici și cetățeni inapți de muncă. Astfel, echipa de monitorizare a întreprins următoarele activități:

- Întâlniri și discuții la sediul Direcției Generale Asistență Socială cu factorii de decizie și conducătorii subdiviziunilor din sectoarele municipiului;
- Vizite de documentare ale membrilor echipei la domiciliul beneficiarilor de asistență socială;
- Chestionarea beneficiarilor privind calitatea și periodicitatea oferirii asistenței la domiciliu de către lucrătorii sociali.

În aceeași perioadă, echipa de monitorizare a expediat 5 demersuri oficiale și cereri de solicitare de informație în conformitate cu Legea accesului la informație în adresa următoarelor instituții publice: Direcția Generală Asistență Socială, unele preturi de sector din Capitală.

Echipa de monitorizare constată gradul scăzut de deschidere pentru colaborare și control public din partea doamnei Eugenia Ceban, directorul Direcției Generale Asistență Socială, manifestat prin obstacole în oferirea informației de interes public, suspiciuni și acuzații privind angajarea politică a membrilor echipei de monitorizare etc. O parte din informațiile necesare au putut fi obținute doar prin cereri oficiale, conform Legii accesului la informație, însă unele date și informații, cum ar fi lista beneficiarilor de servicii sociale la domiciliu, nu au putut fi obținute nici pe această cale, invocându-se motivul că ar fi date cu caracter personal, iar divulgarea acestora „este considerată drept o imixtiune în viața privată a persoanei și ar putea prejudicia în vre-o modalitate persoana respectivă” (din răspunsul Direcției Asistență Socială). Pe de altă parte, factori de decizie de la Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei afirmă că listele beneficiarilor ar trebui afișate public, pentru a se cunoaște cine și de ce tip de servicii sociale beneficiază.

14

Membrii echipei de monitorizare au obținut posibilitatea de a vizita câteva dintre persoanele beneficiare a serviciilor de asistență socială la domiciliu, însă doar însoțiți de câte un reprezentant al subdiviziunilor teritoriale ale Direcției Asistență Socială. Din discuțiile cu beneficiarii s-a constatat că aceștia nu cunosc exact ce tipuri de servicii de asistență socială este obligat să le presteze gratuit lucrătorul social, iar fișa de post a lucrătorului social nu este accesibilă beneficiarilor. Unii bătrâni singuratici asistați la domiciliu și-ar dori să fie ajutați de lucrătorii sociali la dereticarea în apartament și la pregătirea hranei, precum și în demersurile către autorități privind îmbunătățirea condițiilor de trai, însă „nu îndrăznesc” să-i roage pe lucrătorii sociali să facă asta.

În același timp, examinând activitatea lucrătorilor sociali și discutând cu beneficiarii acestor servicii, echipa de monitorizare constată că numărul persoanelor deservite la domiciliu care îi revin unui lucrător social în municipiul Chișinău (10-11 persoane) este prea mare pentru a face față tuturor obligațiilor incluse în fișa de post. În plus, salariul acestei categorii de angajați ai serviciului public este derizoriu. Această stare de lucruri influențează calitatea serviciilor de asistență socială.

2.3.1. Recomandările echipei de monitorizare pentru sporirea eficienței serviciilor de asistență socială, adresate Primăriei municipiului Chișinău, Consiliului Municipal Chișinău, Direcției Generale Asistență Socială, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei:

- Sporirea transparenței activității Direcției Generale Asistență Socială, prin crearea și actualizarea permanentă a unei pagini web oficiale și asigurarea unui grad mai mare de deschidere pentru inițiativele de control public ale societății civile.

- Afișarea publică în sediile direcțiilor teritoriale de asistență socială a fișelor de post ale lucrătorilor sociali și ale altor angajați care interacționează cu beneficiarii de asistență socială.
- Inaugurarea unei linii telefonice speciale, la care ar putea suna și obține informații competente beneficiarii de asistență socială la domiciliu și informarea beneficiarilor despre această posibilitate.
- Revizuirea Regulamentului cu privire la serviciile de ajutor social la domiciliu bătrânilor singuratici și cetățenilor inapți de muncă din municipiul Chișinău și stipularea mai clară a serviciilor ce urmează a fi prestate beneficiarilor de către lucrătorii sociali;
- Reducerea numărului de persoane asistate la domiciliul de un lucrător social până la 5-6 persoane și extinderea tipurilor de asistență socială oferite beneficiarilor.